

תשובון לשאלון 011108 קיץ תשע"א "פני הלשון כפני הדור"

תשובות <u>הבנה והבעה</u>			ציון פרק א
תחום השינוי			1
גילוי השינוי בלשון	גילוי השינוי בחברה		
(1) שימוש באנגלית בכל תחומי החיים : באקדמיה, במוזיקה, בביטויים			
(3) שימוש בביטויים אלימים בסלנג ובעיתונות.	(2) החברה הפכה לאלימה (מתבטא בטרור, ברציחות, בתאונות דרכים ועוד).		
(5) אוצר המילים מן המקורות פחת		(4) חילון	
(6) אי הבחנה בין לשון הספרות לבין הלשון המדוברת ובין שפה דבורה לכתובה.			
(7) אי גיוון ואי שימוש בחלופות לשון הולמות בשל רשלנות. דיבור מוקפד נתפס כהתנשאות, זלזול בשפה			
הטענה המרכזית של המאמר: ב. תהליכים החברתיים החלים כיום בחברה הישראלית פוגעים בטבעה של העברית.			2
א. נימוק אחד לביסוס הטענה: - מעמד היוקרה שארצות הברית נהנית ממנו בישראל גורם לכך שאנחנו משתמשים באנגלית בכל תחומי החיים - האלימות בחברה הישראלית מתבטאת גם בלשון הסלנג ובביטויי האלימות שבה. - תהליכי החילון בחברה הישראלית גרמו לכך שידע אוצר המילים מהמקורות פחת - תפיסת התרבות הטשטשה וכתוצאה מכך גם ההבחנה בין סוגיה השונים של הלשון - גילויי השטחיות ואי הנכונות לקבל אחריות מניבים רשלנות לשונית וחוסר גיוון בשפה.			3
ב. הטענה הרווחת שהכותבת מסתייגת ממנה: מאז ומתמיד היו לעברית מגעים עם לשונות אחרות והיא הושפעה מהן. (ש' 4)			
ג. הסיבה לשימוש בטענות שאינן עולות בקנה אחד עם עמדת הכותבת אזכור טענות שאינן עולות בקנה אחד עם עמדת הכותבת והסתייגות מהן מצביע על מודעותה של הכותבת לעמדות השונות בנושא ומאפשר לה להפריכן או להסתייג מהן ובכך לחזק את טענתה (או להעצימה, ליצור אמינות, אובייקטיביות, "להקדים רפואה למכה").			
א. המגמה החברתית הבאה לביטוי: (1) גילויי אלימות בחברה (2) השפעת תרבות זרה			4
ב. שני ביטויי לשון להדגמת המגמה: מפגיז. כובשת, רועש נותן בראש, מלא בכוח קמפיין, סטייליסט, סטיילינג, קולקציה, אורבנית, סלב,			
הסיבה לבחירת הכותרת האזכור המרומז לביטוי הידוע המתאר ירידה מוסרית מצביע על עמדתה השלילית של הכותבת כלפי השינויים ומוסיף לו אמינות וחיזוק בהיתלותו באילנות גבוהים.			5
שני מאפיינים של העברית הרצויה - אוצר מילים עשיר ומגוון מכל רובדי השפה - הבחנה בין סוגיה השונים של הלשון - גיוון ושימוש בחלופות הולמות להקשרים שונים - שימוש בביטויים עבריים ולא בלעז - הימנעות משפה אלימה ובוטה			6
חיבור: עמדה לגבי החלטת תחנת הרדיו להחזיר ליוצר את שיריו המשובשים - יש להתייחס לדילמה שבין חשיבות השמירה על השפה העברית מול חופש היצירה. ולהציג עמדה ברורה בשאלה זו.			7

<p>- יש להעלות טענות נגד ולהפריכן.</p>	
<p>חיבור: התייחסות סובלנית וסלחנית כלפי התנהגויות החורגות מהמקובל בתחום אחד או יותר בחיינו. - יש להציג עמדה ברורה לגבי התופעה - יש להביא דוגמאות להתייחסות להתנהגויות החורגות מהמקובל בתחום אחד או יותר - יש להציג טענות נגד ולהפריכן.</p>	8
<p style="text-align: center;"><u>תחביר</u></p> <p>א. העתקת המשפטים וקביעת סוגם התחבירי - משנות השישים ואילך נחשפו הילדים בבתי הספר הלא דתיים רק לחלק מסיפורי המקרא – פשוט - איבר א פשוט _____ איבר ב פשוט _____ - השינון פחת והלך, ולימודי הגמרא הוסרו מבתי ספר האלה – מחובר - כתוצאה מכך הצטמצם הידע של אוצר המילים מן המקורות – פשוט</p> <p>ב. קביעת תפקיד תחבירי: לחלק מסיפורי המקרא = מושא; מן המקורות = לוואי</p> <p>ג. יצירת משפט מורכב אחד מכל המשפטים: הידע של אוצר המילים מן המקורות הצטמצם, מפני שמשנות השישים ואילך נחשפו הילדים בבתי הספר הלא דתיים רק לחלק מסיפורי המקרא, השינון פחת והלך, ולימודי המקרא הוסרו מבתי ספר אלה.</p>	<p style="text-align: center;"><u>פרק ב</u></p> <p style="text-align: center;">9</p>
<p>א. (1) הקשר הלוגי המשותף בשני המשפטים: ויתור והסתייגות (2) משפט 2 כאיחוי: מחיי הלשון העברית מרדו במסורת, ולמרות זאת היה לעברית של המקורות משקל רב בחייהם.</p> <p>ב. הקשר הלוגי בין משפטים 1,2: הכללה ופירוט (או הדגמה).</p>	10
<p>א. (1) חלקים כוללים בשני המשפטים: במקרא ולא בגמרא = מושא כולל בכתיבתם ובדיבורם = מושא כולל (2) דגם "לא...אלא" למשפט 1: מחיי השפה העברית לא בחרו בגמרא אלא במקרא כדגם...</p> <p>ב. המרת משפט למשפט בעל חלקים כוללים: כל השינויים החברתיים האלה: <u>האלימות, החילון, השפעות התרבות הזרה וכד'</u>, מעמידים את העברית בצורתה היום</p>	11
<p>א. תפקיד תחבירי יוצא דופן במילה "היא": במשפט III התפקיד הוא נושא, באחרים אוגד</p> <p>ב. העתקת המשפטים המורכבים: I התוצאה היא שמשתמשי הלשון אינם מבחינים בין לשון כתובה ללשון דבורה II ההוכחה לשינויים שעוברת הלשון היא עיבודים מחודשים לספרים</p> <p>ג. סימון הפסוקיות (למעלה באדום) וקביעת תפקידן התחבירי: I פסוקית נושא II פסוקית לוואי</p>	12
<p>א. תיקון שיבושים במשפטים: I. לימודי הגמרא לא נלמדו בבתי הספר... II. לתלמידים שלמדו בבתי הספר בראשית שנותיה של המדינה... III. חדירת האלימות לשפה היא בעיה שיש לטפל בה IV. אני שולל את הטענה שצריך ללמוד פסוקים בעל פה</p> <p>ב. הסבר של שיבוש אחד: I. אינם = אין הם, לכן הוא מצטרף לפועל בהווה בלבד, בעבר ובעתיד השלילה היא ב"לא" II. הלמדו = ה' הזיקה מצטרפת לפועל בהווה בלבד. בעבר או בעתיד רק ש... III. לטפלה = לטפל אותה, ויש לומר לטפל בה, כי מילית היחס המוצרכת היא ב.</p>	13

<p>IV. את טענה = יש לידע את המילה המופיעה לאחר מילת היחס "את"</p>	
<p>14</p> <p>א. העתקת המשפט ותחמת התיאורים מאז שנות השבעים החלה חודרת לישראל להשפעה של האנגלית האמריקנית בשל מעמד היוקרה של ארה"ב</p> <p>ב. כתיבת המשפט עם התיאורים בסוף ההשפעה של האנגלית האמריקנית החלה חודרת לישראל מאז שנות השבעים בשל מעמד היוקרה של ארה"ב</p> <p>ג. פירוק לשני משפטים פשוטים - ההשפעה של האנגלית האמריקנית החלה חודרת לישראל מאז שנות השבעים. - לארצות הברית יש מעמד יוקרה בישראל.</p>	
<p>פרק ג</p> <p>15</p> <p>מערכת הצורות</p> <p>א. (1) שני פעלים משורות 1-3 השייכים לאותו בניין וציון הבניין: משתלטת ואתמקד – התפעל (2) שני שמות פעולה משורות אלה בבניינים שונים – לציון בניין: נגיעה – פעל; שימוש – פיעל (יתקבל גם "שינויים" בפיעל) (3) שם הפועל משורות אלה וציון שורש ובניין: להראות – שורש ר-א-ה; בניין הפעיל</p> <p>ב. מילים מהגזרה של המילה מרוצת (ר-ו-צ): להסיט, חשים, הבנה (ע"ו)</p>	
<p>16</p> <p>א. (1) בניין של המילים: נהנית – נפעל; תלוי – קל (פעל) (2) הגזרה המשותפת לשתי המילים – נל"י/ה (3) מילה מהקטע השייכות לגזרת נל"י/ה: רצוי</p> <p>ב. (1) השורש והבניין של המילים: החלה = ח-ל-ל; הפעיל; להצר = צ-ר-ר, הפעיל (2) מה מאפיין את הגזרה בפועל החלה = דגש בעה"פ המצביע על אות כפולה (גזרת הכפולים)</p>	
<p>17</p> <p>א. (1) מיון לפי מס' אותיות שורש: 3 אותיות: הסלים, מקם; 4 אותיות: תקשר, הטשטש, מחזר (2) הבניין שלהם: הסלים-הפעיל; מקם-פיעל; תקשר – פיעל; הטשטש – התפעל; מחזר-פיעל (3) דרך היווצרות של "תקשר": שורש ק-ש-ר < ש"ע תקשורת < שורש תנייני ת-ק-ש-ר</p> <p>ב. (1) הפועל שההגייה בו נכונה: מְשִׁיב (2) להסביר את השגיאה באחד מהפעלים: הִפְיִירָה צריך להיות הִפְיִירָה כי הוא מגזרת חפ"נ המנוקדת כמו השלמים; נראָה צריך להיות נראָה כי נל"י/ה בהווה מנוקד בסגול.</p>	
<p>18</p> <p>א. השורש של כ"א מהמילים: מיוחד – י-ח-ד; תרגום – ת-ר-ג-מ; זמר – ז-מ-ר; הגייה ה-ג-י/ה התבטאות – ב-ט-א</p> <p>ב. משמעות משקל המילים: מיוחד – תואר (בינוני); תרגום – שם פעולה; זמר – בעל מקצוע הגייה – שם פעולה; התבטאות – שם פעולה</p> <p>ג. דרכי התצורה השונות של התבטאות ואלימות: התבטאות – שורש ומשקל; אלימות – בסיס + מוספית גזירה</p> <p>ד. מילה מבין המילים המודגשות שאות מ' שבה היא חלק ממשקל / בניין המילה: מחיי (פיעל הווה)</p>	
<p>19</p> <p>א. מיון על פי דרך תצורה: שורש ומשקל: מצחק, תקריש, סמליל; בסיס + מוספית: דבקית, ידוען</p> <p>ב. מילים שנוצרו בדרך תצורה זהה לזו של ידוען: רפתן, משפטן</p> <p>ג. (1) דרך התצורה המשותפת למילים: רשתון, רשתונאי – בסיס + מוספית גזירה (2) השיקול ליצירת רשתונאי: מוספית בעלי מקצוע לבסיס רשתון (גם הוא בסיס + מוספית) (רשתון – מוספית ון ככתבי עת לבסיס רשת)</p>	